

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 46

ΛΩΖΑΝΝΗ—ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟΝ

II

Ἡ Σύσκεψις τοῦ Ἐδιμβούργου προπαρασκευάζεται ἐπιστημονικῶς ἀπὸ πενταετίας καὶ πλέον, διάφορα δὲ θέματα αὐτῆς ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον σπουδαίας προκαταρκτικῆς ἐρεῦνης καὶ συνεργασίας διαφόρων ἐκ καθηγητῶν θεολόγων ἐπιτροπῶν. Δύο κυρίως τοιαῦται ἐπιτροπαὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σοφοῦ θεολόγου ἐπισκόπου τοῦ Gloucester Δρος Haedlam ἠσχολήθησαν μὲ τὰ δύο κύρια τῆς Συσκέψεως θέματα, τὸ «περὶ χάριτος» καὶ τὸ «περὶ μυστηρίων». Οἱ μιστέχοντες καθηγηταὶ προπαρασκεύασαν σχετικὰς διατριβάς, ἕκαστος ἐκ τῆς ἐπόψεως τῆς ἐκκλησίας του, αἵτινες μετὰ τὴν ἔγκαιρον αὐτῶν δημοσίευσιν καὶ διανομὴν συνεζητήθησαν ἐν ἰδιαιτέrais παρὰ τῷ προέδρῳ ἐν Gloucester συσκέψει, μεθ' ἧς ἐξετυπώθησαν εἰς δύο ὀγκωδεστάτους τόμους ἀγγλιστί, οἵτινες καὶ σπουδαίως ἐσχολιάσθησαν ὑπὸ τοῦ θεολογικοῦ κόσμου. Εἰς τὸν πρῶτον «περὶ χάριτος» τόμον τὴν ὀρθόδοξον ἔποψιν ἀναπτύσσουν οἱ ῥῆσοι καθηγηταὶ Gloubarkowsky, Arseniev καὶ ὁ γράφων· εἰς τὸν δευτέρου «περὶ μυστηρίων» οἱ ῥῆσοι ἐπίσης καθηγηταὶ Bulgakoff, Arseniev καὶ ὁ γράφων. Σκοπὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης συνεργασίας, ἥτις ὡς δεικνύουν οἱ προκείμενοι τόμοι εἶχε θαναμάσια ἀποτελέσματα, ἦτο ἡ ἐξονύχισις ἀπὸ πάσης ἐπόψεως τῶν θεμελιωδῶν τούτων ζητημάτων καὶ ἡ ἐξεύρεσις τῶν ὑπαρχόντων σημείων συμπτώσεως ἢ διαφορᾶς. Ἡ εἰς τοὺς τόμους τούτους περιεχομένη σύνοψις τῶν διαφορῶν ἐπόψεων δὲν ἦτο ἴσως κατὰ πάντα ἐπιτυχής.

Αἱ μελέται αὗται, ὡς καὶ ἡ ὀλιγώτερον συστηματικὴ περὶ τῆς λατρείας, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ ἄλλης ἐπιτροπῆς ἐξ ἀμερικανῶν θεολόγων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ William Adams Brown, ἐτέθησαν ὡς βάσεις τῶν σχετικῶν συζητήσεων τῆς Συσκέψεως ἐν τοῖς διαφόροις αὐτῆς τμήμασιν.

Εἰς τὴν Σύσκεψιν ἔλαβον μέρος ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν πλὴν τῆς παπικῆς, ἥτις ἐν τούτοις μετ' ἐξαιρετικῶν ἐνδιαφέροντος παρηκολούθησε τὰς ἐργασίας τῆς Συσκέψεως εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς λεπτομερείας δι' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ παρατηρητῶν. Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο τῆς Ρώμης, τὸ ὁποῖον, συγκρινόμενον πρὸς τὸ ἐπιδειχθὲν πρὸς τὰς Συσκέψεις τῆς Γενεύης καὶ Λωζάννης, καταδεικνύει ἀξέπαινον καὶ ἥρωμον μὲν, ἀλλὰ θετικὴν καὶ οὐσιαστικὴν μετακίνησιν τῆς πολιτικῆς τοῦ non possumus. Αἱ μετὰ τοῦ προέδρου τῆς Συ-

σκέψεως σεβ. ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης Δρος Tempel καὶ τοῦ παπικοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ἐδιμβούργου ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ διὰ τὴν συμμετοχὴν τῆς παπικῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν Σύσκεψιν, εἶνε ἐξαιρετικῆς σημασίας καὶ ἱκανῶς ἐνδεικτικαὶ τῆς μετακινήσεως πολλῶν πραγμάτων καὶ ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἐδιμβούργου, ἐκφράζων διὰ καταλλήλων ἐκφράσεων τὴν λύπην του διὰ τὴν μὴ συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας του, ἐπικαλεῖται τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συσκέψεως! Δι' οὗ; τεχνικοὺς λόγους ἀπουσίαζον ἐκ τῆς Συσκέψεως τῆς Ὁξφόρδης οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐπισήμου γερμανικῆς ἐκκλησίας, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀπουσίαζον καὶ ἐκ τῆς Συσκέψεως τοῦ Ἐδιμβούργου. Δὲν παρέλειψαν ἐν τούτοις οἱ γερμανοὶ θεολόγοι διὰ τῆς ἀποστολῆς διαφόρων σχετικῶν αὐτῶν διατριβῶν καὶ συλλογικῶν συγγραμμάτων, ὧν τὸ σπουδαιότερον τὸ περὶ «Ἐκκλησίας», νὰ ἐνισχύσωσιν ἐπιστημονικῶς τὴν Σύσκεψιν.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀντεπροσωπεύθη ὡς καὶ ἐν τῇ Συσκέψει τῆς Ὁξφόρδης. Ἐκ ταύτης ὅμως ἀπουσίαζον οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ὀυμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ παρίσταντο ἐπὶ πλέον περισσότεροι ῥῆσοι ἀντιπρόσωποι, ὡς οἱ καθηγηταὶ Arseniev, Bulgakoff, Kassian κ. ἄ, δι' ὀλιγίστας μόνον ἡμέρας οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς νεοτενίκτου αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας σεβ. Ἐπίσκοπος Κορυτσᾶς Εὐλόγιος καὶ ὁ κ. Κώντα, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθηναγόρας Καββίδας, ἐλθὼν ἐξ Ἀμερικῆς ὅπως προστεθῆ εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου, καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας σεβ. Ἐπίσκοπος Ν. Ὑόρκης Bashir, ὅστις ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων τῶν παρευρεθέντων καὶ κατὰ τὴν Σύσκεψιν τῆς Ὁξφόρδης. Λυποῦμαι ἀναγκασθόμενος νὰ χαρακτηρίσω ὡς λάθος τὴν ἀπουσίαν ἐκ τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τῶν συναδέλφων καθηγητῶν κ. κ. Δυοβουνιώτου καὶ Μπαλάνου, οἵτινες, λαβόντες μέρος καὶ εἰς τὴν Σύσκεψιν τῆς Λωζάννης, ἦσαν σπουδαῖοι κάτοχοι τῆς παραδόσεως τῶν τοιούτων Συσκέψεων.

Παρὰ τοὺς Ὁρθοδόξους παρευρέθησαν καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφορῶν ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν (Ἀρμένιοι, Κόπται, Ἰακωβίται, Ἀσσύριοι κλπ.). Ἐκ τούτων ἰδιαιτέρως συμπαθεῖς ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς λεγομένης συριακῆς ἐκκλησίας τῶν Ἰνδιῶν ἢ τῶν Χριστιανῶν τοῦ Θωμά, ὧν οἱ κληρικοὶ

1. Οὗτοι εὐρισκόμενοι, ἐνεκ τῶν μεταξὺ αὐτῶν ἐρίδων

καὶ κατὰ τὴν ἑξωτερικὴν περιβολὴν ἔχουσι πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας.

Εἶνε περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι ὁ τύπος, ἡμερήσιος καὶ περιοδικός, ἐκκλησιαστικός τε καὶ μὴ, παρηκολούθησε μετ' ἑξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας τῆς Συσκέψεως παρέχων καθημερινῶς μακρὰς περὶ αὐτῆς πληροφορίας. Οἱ ἀντιπρόσωποι δὲ τοῦ παγκοσμίου τύπου ἐπωφελήθησαν τῆς παρουσίας τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνῶν καὶ συνεχῶς ἐζητοῦν συνεντεύξεις καὶ ἀνακοινώσεις περὶ τῶν χωρῶν καὶ ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας οὗτοι ἀντιπροσώπευον, διαδιδομένης οὕτω εὐρέως καὶ ἁπ' αὐτῆς τῆς ἀφορμῆς τῆς περὶ τῶν διαφορῶν λαῶν καὶ ἐκκλησιῶν γνώσεως.

διηρημένοι καὶ φοβούμενοι τὴν ἐπίδρασιν τῶν προπαγανδιστικῶν ἐνεργειῶν τῶν διαφορῶν Ἐκκλησιῶν, ζητοῦσιν ἐπιμόνος ἔνωσιν καὶ ἀπωτέραν ἐξάρτησιν παρὰ τινος τῶν μεγάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐκκλησίας ταύτης ἦλθον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰς ἐπανηλημμένας συσκέψεις καὶ συνομιλίας μετὰ τῶν ῥώσων ἀντιπροσώπων, τοῦ Σεβ. Θυατείρων καὶ τοῦ γράφοντος. Ἐξητήθησαν δὲ παρ' αὐτῶν μακρὰ καὶ ἐξονυχιστικαὶ πληροφορίες περὶ τῆς ἐκκλησίας των, τῆς διδασκαλίας τῆς, τῆς διοικήσεως καὶ λατρείας τῆς, αἵτινες καὶ ἐκρίθησαν λίαν ἱκανοποιητικαὶ διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐνώσεως. Ἐδόθησαν δὲ κατάλληλοι ὁδηγία εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀναγκαίαν ἐπίσημον μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου συνεννόησιν καὶ ἐπικοινωνίαν. Σημειωτέον ὅτι ἀντιπρόσωπος τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου (ὁ νῦν Τοποτηρητὴς αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτης Ζάγκρεμπ Δωρόθεος) ἐπισκεφθεὶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὰς Ἰνδίας διὰ τὸ Συνέδριον τῆς ΧΑΝ (ἡ Ἐκκλησία μας κληθεῖσα δὲν ἔστειλεν ἀντιπρόσωπον) ἦλθον εἰς στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τοὺς παλαιοὺς ὀρθοδόξους τοὺτους χριστιανούς. Ὁ γράφων συνέστησε θερμῶς εἰς τὸν ἐπί κεφαλῆς τῆς ἀποστολῆς Καθολικὸν νὰ ἀποστείλῃ ὑποτρόφους σπουδαστὰς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου, οὗτος δὲ ἔλαβεν ὑπὸ σπουδαίαν σημασίαν τὴν πρότασιν. Καλὸν θὰ ἦτο ἂν καὶ ἐνταῦθεν ἐνισχύετο ἡ τοιαύτη ἐπικοινωνία. Εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο ἂν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ πρῶτον λόγον ἢ καὶ ἄλλῃ τις ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἐπωφελείτο τῆς ἐπιδεικνυομένης ταύτης καλῆς διαθέσεως τῶν σεβασμιῶν τούτων Ἰνδῶν χριστιανῶν καὶ εἰργάζετο καταλλήλως πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐνώσεως—κατὰ πάντα εὐχερестаτάς—τῆς ἐκκλησίας των μετὰ τῆς ἡμετέρας; οὐ μόνον πρὸς διάσωσιν αὐτῶν διὰ τὴν Ὁρθοδόξιαν (ἀριθμοῦνται εἰς 2.000.000 περίπου ψυχάς), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἱεραποστολικῆς ἐνεργείας καὶ δράσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Σχετικῶς πολλοῦ ἐνδιαφέροντος ἀξία εἶνε ἡ πληροφορία, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδωκεν ὁ διακεκομμένος ἄγγλικανός (κατὰ τὸ δόγμα) Ἰνδός (κατὰ τὴν ἐθνικότητα) ἐπίσκοπος Dornakal, ὅτι εἰς τὰς γνωστὰς διὰ τὴν ἑξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν των ἱεραποστολικῶν του ἐνεργειῶν παρὰ τοῖς μουσουλμανοῖς, βυδισταῖς καὶ τοῖς ὀπαδαῖς; ἄλλων θρησκευμάτων ἐν τῇ περιφορέα του, οὐχὶ σπανίως χρησιμοποιοῖ τὸ τυπικὸν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, τὸ ὅποιον πολλὴν εὐρίσκει ἠγὼ παρὰ τοῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν του προσερχομένοις ἰνδοῖς Ἰθαγενέσι. Οὕτω κατ' ἀπαίτησιν πρὸς τοιοῦτον νεοφωτιστὴν μελῶν τῆς ἐκκλησίας του, ζητούντων πλουσίαν καὶ ἐπιβλητικὴν τελετουργίαν, καθώρισεν ὅπως τὸ μυστήριον τοῦ γάμου παρ' αὐτοῖς τελεθῆαι κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας; τὸ ὅποιον προκαλεῖ μέγαν θαυμασμόν καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτυγχάνει θαυμάσια ἀποτελέσματα!

*Ὡς μοὺ ἐπιτραπῆ ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης; νὰ τονίσω καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην τῆς συστηματικῆς μελέτης τῆς καθόλου ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἑλληνικῆς, ἢ παραμέλησης τῆς ὁποίας πολλὰς ζημίας προξενεῖ καὶ θὰ προξενήσῃ εἰς αὐτήν.

Ἡ πανηγυρικὴ ἑναρξίς τῆς Συσκέψεως ἐγένετο ἐν Λονδίῳ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς κυρίως ἐναρξέως αὐτῆς ἐν Ἐδιμβούργῳ Ἐκεῖ ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παύλου παρουσία πάντων τῶν ἀντιπροσώπων, ἐν λαμπρῇ πομπῇ προσελθόντων, καὶ χιλιάδων ἐκλεκτοῦ ἐκκλησιάσματος ἔλαβε χώραν ὡραιότητα καὶ κατανυκτικὴ θρησκευτικὴ τελετὴ. ἢ; προέστατο ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας παραστατούμενος ὑπὸ ἀνωτέρων κληρικῶν τῶν σπουδαιοτέρων ἐκκλησιῶν. Τὸν κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην πανηγυρικὸν ἐναρκτήριον λόγον ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος αὐτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, τονίσας τὴν ὑψίστην σημασίαν τῆς ἐπιδιωκόμενης; δογματικῆς; ἐνώσεως τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ καθήκοντος τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους; εἰσχωρησασῶν διαφορῶν μεταξὺ αὐτῶν. Ἐξέφρασε δὲ τὴν λύπην του διὰ τὴν ἐκ τῆς Συσκέψεως ἐπίσημον ἀπουσίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, ἄλλὰ καὶ τὴν βεβαίαν αὐτοῦ ἐλπίδα ὅτι θὰ πραγματοποιηθῆ οὐχὶ εἰς πολὺ ἀπωτέρον μέλλον καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συνεργασία!

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη εἰς τοὺς κήπους τοῦ ἀνακτόρου του (τοῦ ἱστορικοῦ Lambeth Palace) τοὺς ἀντιπροσώπους ἀμφοτέρων τῶν Συσκέψεων καὶ συνδιελέχθη μετὰ πολλῶν ἐξ αὐτῶν. Τὸν γράφοντα παρεκάλεσε νὰ διαβιβάσῃ τὰς φιλικὰς του προσεγγίσεις πρὸς τὸν Μ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον, ὃν εἶχεν ἐπισκεφθῆ δις κατὰ τὰς εἰς Ἀθήνας ἐπισκέψεις του, καθ' ἃς εἶχε τὴν τιμὴν νὰ τὸν ξεναγήσῃ ὁ γράφων.

Ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐναρκτήριου θρησκευτικῆς ἐν Λονδίῳ τελετῆς; ἅμα τῇ ἀφίξει τῶν διαφορῶν ἀντιπροσώπων ἐν Ἐδιμβούργῳ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐναρξέως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συσκέψεως, μεγάλη πανηγυρικὴ τελετὴ ἔλαβε χώραν καὶ ἐν τῷ πρεσβυτεριανῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Gile; καθ' ἣν ὡμίλησε περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Συσκέψεως ὁ Πρόεδρος αὐτῆς ἀρχιεπίσκοπος Ὑόρκης Dr. Tempel. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην; πλὴν τοῦ πυκνοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἐκκλησιάσματος; παρῆσαν πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι; αἵτινες προσῆλθον ἐν λαμπρῇ διὰ τῶν ὁδῶν πομπῇ ἐκ τοῦ τόπου τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς

1. Ἀληθῶς μεγίστην ἀποταλαῖ πρόοδον εἰς τὰς σχέσεις τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν τὸ γεγονός; ὅτι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας; ὁμιλῶν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν καὶ δὴ τῶν προτεσταντικῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἄκρων; ἐκφράζει τὴν λύπην του εἰλικρινῶς διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πάπα Ρώμης καὶ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα του περὶ τῆς μελλούσης; μετ' αὐτοῦ συνεργασίας! Τοῦτο καὶ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη δεκαετηρίδων θὰ ἦτο ἀπαράδεκτον. Ἐξ ἄλλου εἶνε γνωστὸν ὅτι; ἐκτὸς τῆς ἐπιδεικνυομένης καλῆς διαθέσεως τοῦ Βατικανοῦ ἐναντι τῆς κινήσεως ταύτης τῆς διὰ τῆς; διὰ παρατηρητῶν παρακολουθήσεως τῶν ἐργασιῶν τῶν τοιοῦτων Συσκέψεων ἐμφανισμένης; πολλοὶ ἀνώτεροι κύκλοι τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦσι τὴν κίνησιν; ἀλλὰ καὶ καταλλήλως ἐκβιάζουσι τὴν θετικώτερον τοῦ Βατικανοῦ συνεργασίαν διὰ τὴν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἱστορίας; ἣν εἰσρχόμεθα; σημασίαν αὐτῆς διὰ τὸν Χριστιανισμόν ἐν γενεῇ καὶ τὴν τύχην του.

2. Διγίδιος; ἐπιφανῆς ἅγιος τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας; καταταγόμενος κατὰ τὴν παράδοσιν ἐξ εὐγενούς οἰκογενείας τῶν Ἀθηνῶν.

Συσκέψεως, ὅστις ἦτο τὸ ἐν Ἑδιμβούργῳ περιήφ-
μον συνοδικὸν μέγαρον τῶν ἠνωμένων προτεσταντι-
κῶν Ἐκκλησιῶν (Assembly Hall).

Ἄμα τῇ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐπιστροφῇ μετὰ τῆς αὐτῆς τά-
ξεως, ἤρξαντο ἀμέσως αἱ ἐργασίαι τῆς Συσκέψεως ἐν
τῇ παμμεγίστῃ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων ὑπὸ τὴν
προεδρίαν τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου Ὑόρκης Δρος
Pempel.

(Ἐπεταί τὸ τέλος)

ΑΜΙΑΚΑΣ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐβρ. 9, 1—7.

Ἐν ἄκρῃ συντομίᾳ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦ-
λος περιγράφει τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου, ὑπομι-
νήσκει δὲ καὶ διατάξεις τινὰς σχετικὰς πρὸς τὴν
θεῖαν λατρείαν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, αἱ ὀνομάζει
δικαίωμα λατρείας. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς Σκηνῆς,
τὰ Ἅγια, ὀνομάζει ὡς *Σκηὴν πρώτην*, τὸ δὲ δεύ-
τερον, τὸ Ἅγιον τῶν Ἁγίων, ὀνομάζει *Σκηὴν δευ-
τέραν*. Τὴν ὅλην Σκηὴν τοῦ Μαρτυρίου χαρακτηρί-
ζει ὡς ἴδρυμα «κοσμικόν» ἦτοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ
εὐρισκόμενον καὶ διὰ χειρῶν ἀνθρώπων κατασκευα-
σμένον. Διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τούτου ὑπομνήσκει
ὁ Ἀπόστολος πρὸς τοὺς ἐξ Ἑβραίων χριστιανούς πα-
ραλήπτιας τῆς ἐπιστολῆς του ταύτης τὴν ἀλήθειαν,
ἣν προσέλαβεν νὰ εἴπῃ (Ἐβρ. 8, 2), *ὅτι παρὰ τὴν ἐπι-
γειον ταύτην Σκηὴν ὑπάρχει ἡ «Σκηὴ ἡ ἀληθινή,
ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἀνθρώπος»*. Τὴν Σκη-
νὴν ταύτην τὴν ἀληθινήν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀπόστο-
λος χαρακτηρίζει *μείζονα καὶ τελειότεραν καὶ ἀχει-
ροποίητον, «αὐτὰ τὰ ἐπουράνια»* (Ἐβρ. 9, 11. 23. 24),
διακρίνει εἰς *πρώτην Σκηὴν*, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς
τὰ Ἅγια τῆς «κοσμικῆς» Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου,
καὶ μὴ οὔσαν ἄλλην παρὰ αὐτὸ τοῦτο τὸ Σῶμα τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψεν ὁ
ἀχειροποίητος ναός, ἐν ᾧ ὁ Κύριος προσέφερεν ἐφά-
παξ ἑαυτὸν εἰς ἱλαστήριον θυσίαν, καὶ εἰσῆλθεν εἶτα,
ὡς εἰς δευτέραν Σκηὴν, *εἰς τὰ ἐπουράνια «ἐμφανι-
σθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν»* (Ἐβρ.
11, 24), ὡς εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου
ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στρέφει τὰς σκέψεις του εἰς
τὸ σημεῖον τῆς Ἰουδαϊκῆς λατρείας, καθ' ὃ εἰς μὲν
τὴν πρώτην Σκηὴν, ἦτοι τὰ Ἅγια, οἱ ἱερεῖς εἰσῆρ-
χοντο καθ' ἑκάστην καὶ πολλὰκις τῆς ἡμέρας πρὸς
ἐπιτέλειον τῶν ἱερῶν αὐτῶν λειτουργημάτων κατὰ
τὰς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, εἰς δὲ τὴν δευ-
τέραν Σκηὴν, ἦτοι τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, εἰσῆρχετο
ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, κατὰ τὴν ἡ-
μέραν τοῦ ἐξιλασμοῦ, φέρων πρὸς θάνατον ἐντὸς
αὐτῶν αἷμα τοῦ θυσιασθέντος ζώου, ὡς προσφορὰν
τόσον διὰ τὰς ἀτομικὰς του ἁμαρτίας τὰς ἐξ ἀγνοίας
διαπραχθείσας, καθὼς ἐπίσης καὶ διὰ τὰς τοιαύτας
ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ διατάξει τῶν τῆς Ἰουδαϊκῆς λα-
τρείας, τὴν ὁποίαν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη λεπτομερῶς

περιγράφει, ἐμβλέπει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκφρα-
ζομένην βουλὴν τοῦ Θεοῦ, θέλοντος διὰ μέσου αὐτῆς,
τόσον τοῦ ναοῦ, ὅσον καὶ τῶν λειτουργικῶν προ-
σώπων, καὶ αὐτῶν τούτων τῶν θυσιῶν, νὰ προεικο-
νίσῃ καὶ νὰ συμβολίσῃ τὴν ἐν Χριστῷ καὶ διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ καθιερωθεῖσαν θεῖαν λατρείαν, ἣν καὶ χα-
ρακτηρίζει ὡς *καιρὸν διορθώσεως* (Ἐβρ. 9, 10), ἦτοι
ὡς χρόνον τῆς θερησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναγεννή-
σεως καὶ ἀναπλάσεως. Τὸ ὅτι ἰδρύθη ἡ Σκηὴν τοῦ
Μαρτυρίου διὰ τοῦ Μωϋσέως, τὸ ὅτι διεγράφησαν
τόσον λεπτομερεῖς διατάξεις περὶ θυσιῶν καὶ τῆς θείας
λατρείας ἐν γένει, τὸ ὅτι ἐξηκολούθει ἡ τοιαύτη τάξις
νὰ εἶναι ἐν ἰσχύϊ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις μέχρι τῆς κα-
ταστροφῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος κατὰ τὸ 70 μ.
Χρ., τὸ ὅτι ἐν γένει ἡ τάξις αὐτῆ τῆς λατρείας εἶχεν
ἐπιβληθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὁ μόνος λόγος ἦτο νὰ εἰ-
κονίσῃ καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν
εἰς τὴν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χρι-
στῷ ἀνόρθωσιν. Διότι αἱ θυσίαι τῆς Παλαιᾶς Διαθή-
κης προσεπόριζον ἐξωτερικὴν τινα τελείωσιν· δὲν
ἔθιγον ἀμύσους τὴν ψυχὴν, τὴν συνείδησιν, τοῦθ'
ὅπερ λέγει ὁ Παῦλος βεβαίως, ὅτι «δῶρά τε ὡς θυ-
σίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα». Ἐπειτα δέ, αὐτῇ αὐτῇ
ἡ φύσις τῶν θυσιῶν ἐδείκνυε τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῶν·
συνίσταντο εἰς βρώματα, εἰς πόματα, εἰς διαφόρους
λούσεις καὶ πλύσεις, πράγματα δηλαδὴ ὅλος ἐξωτερικ-
αί, «δικαιώματα σαρκός,» ὡς ὀνομάζει αὐτὰ ὁ Ἀπό-
στολος, μὴ ἔχοντα σχέσιν ἄμεσον πρὸς τὸν ἐσωτερι-
κὸν ἁγιασμόν τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο πάντα ταῦτα
χαρακτηρίζει ὁ Ἀπόστολος ὡς «μέχρι καιροῦ διορ-
θώσεως ἐπικαίμενα». Καὶ ὁ καιρὸς οὗτος δὲν εἶνα-
ἄλλος παρὰ ἡ ἐποχὴ τοῦ Μεσσίας.

Κ.

Η ΦΙΛΙΑ ΓΕΝΙΚΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΦΩΤΙΟΝ

ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

[9]

Πικρὸς καὶ τραχὺς ἀποδίδει, ὁμολογουμένως, ἐνίστο
ὁ Φώτιος, προκειμένου νὰ ἐλέγξῃ καὶ κατακρίνῃ
τὴν κακὴν τῶν φίλων αὐτοῦ συμπεριφορὰν ἢ τὴν ἐκ
τῆς μετ' αὐτοῦ φιλίας ἀποστασίαν. Τὸ ζῶηρόν ὅμως
τῆς ἐκφράσεως, ἡ αὐστηρότης καὶ ἡ πικρότης τῶν
λόγων αὐτοῦ, προήρχοντο ἐκ τῆς δικαίας ἀπαιτήσεως
εἰς ἀμοιβαίαν ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἣν οἱ ἀληθεῖς φί-
λοι ὀφείλουσι νὰ ἐπιδεικνύωσιν. Ἡ φιλία εἶναι κυ-
ρίως ἀγάπη. Ἀγάπη ἔμως σημαίνει ἀπόδειξιν ἐν
τοῖς πράγμασι τῆς εὐκρινούς τοῦ φιλοῦντος διαθέ-
σεως πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ. Ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ
καὶ διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀρρωσώσεως δύνανται οἱ
φίλοι νὰ ἐπικοινωνῶσι μεταξὺ τῶν ψυχικῶς καὶ νὰ
λαβάνῃ ἕκαστος γνῶσιν τῶν ἐσωτερικωτάτων καὶ
μυχαϊτάτων τοῦ ἑτέρου κινήσεων. Ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ
διὰ τῆς ἀγάπης χαρὰί, λύπαι, ἐλπίδες, φροντίδες,

1. Πρὸβλ. Alexander Pfander Zur Psychologie der
Gesinnungen. 1913 σ. 362 ε.

ἀγώνες, πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἰδανικὰ γίνονται κοινά. Τὸ δυσχερὲς σημεῖον τῆς ἰδιαιτέρας ἐκάστου τῶν φίλων ζωῆς, διὰ τῆς ἀγάπης μεταδίδεται τῇ ἐτέρῳ τῶν φίλων, ἐτοίμῳ, ὅπως προσέρχεται εἰς πᾶσαν στιγμήν ἀρωγὸς τῷ φίλῳ αὐτοῦ. Τὸ πλήρες ἀφροσύσεως καὶ πίστεως πρὸς τὸν φίλον του βλέμμα, διαβλέπει ἐν τῷ ψυχικῷ τοῦ φιλουμένου κόσμῳ τὸν αὐτὸν παλμὸν τῶν ψυχικῶν καὶ συναισθηματικῶν κινήσεων, ἃς καὶ ἐν ἑαυτῷ παρατηρεῖ καὶ αἰσθάνεται. Ἡ ἀμοιβαίότης τῆς τῶν φίλων ἀφροσύσεως καὶ ἐμπιστοσύνης παρακινεῖ τοὺτους εἰς ἀμοιβαίαν ἔκχυσιν τοῦ κεκλεισμένου ἐσωτερικοῦ ἐκάστου πληρώματος ἐν τῷ τοῦ ἐτέρου. Ὡς ὁ φίλος ζῆ, οὕτως καὶ ἐν τῷ ἐτέρῳ ποθεῖ καὶ θέλει νὰ ζῆ. Ἐν τῇ ἀφροσύσει λοιπὸν καὶ τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν φιλουμένων πίστει πολυπλασιάζεται ὁ ἀτομικὸς ἐκάστου κόσμος. Αἱ ἀγαθαὶ σκέψεις καὶ διαθέσεις ἐκάστου τῶν φίλων, ἐπιδρῶσι καρποφόρως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου. Πίστεις δὲ καὶ ἀφροσύσεις ἐν τῇ ἐκφάνσει των δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ὅτι διὰ τῆς λέξεως «ἀγάπη» χαρακτηρίζομεν, διότι τὴν πλήρῳσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀγάπῃ εὐρίσκουσι καὶ ἐν αὐτῇ ἀποδεικνύεται τὸ εἰλικρινὲς τῆς ὑπάρξεώς των. Ἐν τῇ προσωπικῇ ἀγάπῃ, τῇ οἰκείᾳ ἀγάπῃ, τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ ἐκχύνεται τὸ εὐῶδες αὐτῶν περιεχόμενον. Ἡ ἀγάπη καὶ μὴ δύναιται νὰ πληρῶσῃ τὸ πνευματικὸν καὶ ἰδεατὸν τῆς ὑπάρξεώς των καὶ τοῖς πράγμασι νὰ αἰσθητοποιήσῃ, οὕτως εἰπεῖν τοῦτο. Εἰς τὴν ἀγάπην ἀνήκει τὸ νοούμενον ἐκεῖνο συγκατανεύειν τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸν ἕτερον καὶ θυσίας ἀναλαμβάνειν καὶ ἐν αὐτῇ ὑφίσταται ἢ θερμὴ ἐκείνη κατάφρασις τοῦ πράττειν διὰ «ταύτην» καὶ μόνην¹. Μεταξὺ δὲ φιλουμένων τοῦτο εἶναι κυρίως ἀγάπη, ὅπερ διὰ πολλῶν ὀνομάτων τέλειον νοεῖν, αἰσθάνεσθαι καὶ πράττειν χαρακτηρίζομεν². Ἀγάπη γενικῶς εἶναι, τρόπον τινα, ἐξωτερικεύσεις τῆς ἀχωρίστου τοῦ ἀτόμου προσωπικότητος, ἐν ἣ καὶ δι' ἧς ἐπιδιώκεται ἢ μετὰ τῆς ἐτέρας προσωπικότητος μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ προσέγγισις, ὥστε τὸ «ἐγὼ» ἐκάστου «ἡμεῖς» ἐν τῇ τῶν πολλῶν συνισταμένη νὰ ἀποτελῆ. Ἐν τῇ φιλίᾳ δὲ ἡ προσέγγισις αὕτη εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐγγίζει τὰ ὅρια τῆς πνευματικῆς καὶ συναισθηματικῆς ταυτότητος. Καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μορφαῖς τῆς ἀγάπης δυνατὸν νὰ ὑπάρχη ἢ μέχρι ταυτότητος πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς αὕτη προσέγγισις, ἀλλ' ἐν τῇ φιλίᾳ—καὶ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι τὸ διακρίνον ταύτην—αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις καὶ τοῦτ' αὐτὸ τῶν ὧν οὐκ ἔνευ. Ἡ φιλία λοιπὸν ὡς ψυχολογικὴ ἐκφάνσις, ἀπαιτεῖ τὴν ἀγάπην, ἢ μὴ ὑφίσταμένης ἢ παυομένης, παύει αὐτομάτως καὶ ὁ συνέγων τοὺς φιλοῦντας δεσμούς. Μάλιστα, ἂν ἐκ τῆς ὑπαιτιότητος τοῦ ἐνὸς προσήλθῃ ἢ μετὰ τῶν φίλων ψυχρότης, τότε, μετὰ τοῦ ἐπαχόλουθόντος εἰς τὸν πραγματικῶς φιλοῦντα καὶ μετὰ ταῦτα φυσικοῦ ἐκείνου συλλυπεῖσθαι διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν διάρρηξιν τοῦ φιλικῶς δεσμοῦ, γεννᾶται ἄμα καὶ ὁ ψυχικὸς ἐκεῖνος πόνος, τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ

δοπίου ὡς ἱερὰν ἀγανάκτησιν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν. Εἶναι δὲ δεδικοιολογημένη ἡ ἐξωτερικεύσεις τοῦ ψυχικοῦ τοῦτου πόνου, διότι, τὸ ἐνδομύχως ὑπάρχον καὶ πολλάκις ἐξωτερικεύομενον ἐρώτημα: διὰ τί ἢ τοῦ ποτε φιλοῦντος τοιαύτη συμπεριφορὰ καὶ στάσις καὶ πόθεν; μάλιστα δ' ἔβαν ἢ φιλία μεταστρέφεται οὐχὶ σπανίως, ὡς μὴ ὠφελειν, εἰς μῖσος καὶ ἔχθραν, ἢ ἐκχείλισις τοῦ κρυφίου τοῦτου παραπόνου, καθίσταται τρόπον τινα, φυσικὴ καὶ ἐγείρει καὶ ἀκουσίως πολλάκις τὴν τοῦ προδοθέντος φίλου ἀγανάκτησιν.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Καὶ αὐτὰ εἶναι μάταια.

Οἱ μολοσιβεβικοί ἄθεοι, βλέποντες ὅτι, παρὰ πάντα τὰ μέχρι τοῦδε πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ μέτρα, δὲν ἐπέτυχον τὴν ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν πιστῶν ἐκρίζωσιν τῆς θρησκείας των, ἐσοφιοθήσαν νὰ ὑπονομεύσωσιν αὐτὴν διὰ τῆς χρησιμοποίησεως αὐτῶν τῶν θεσμῶν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἀθέους σκοποὺς των. Ἰδρυσαν, λοιπὸν, «ἀθέους ἐνορίας», εἰς ἐκάστην τῶν ὁποίων ἐτοποθέτησαν «ἀθέους ἱερεῖς», ὡς καθῆκον τῶν ὁποίων ὄρισαν τὴν ἐν πνεύματι ἀντιχριστιανικῇ καθοδήγησιν τῆς ρωσικῆς νεολαίας πρὸς διοργάνωσιν ταραχωδῶν ἀντιδράσεων κατὰ τῆς δράσεως τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου, διὰ δὲ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τῇ ἐπιδείξει θερμοτέρου καὶ καρποφορωτέρου ἀντιχριστιανικοῦ ζήλου ὄρισαν ὡς ἑπαθλὸν τὸν τίτλον τοῦ «Ἀγωνιστοῦ κατὰ τοῦ Θεοῦ». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον—τηρουμένων τῶν ἐπιβεβλημένων ἀναλογιῶν—καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Ἀποστάτης πρὸς εὐχερεστέραν καταπολέμησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ κατέστησεν ἐν τῷ φθίνοντι ἐθνισμῷ τῆς ἐποχῆς του αὐστηρῶς ὄργανωμένην ἱεραρχίαν μετὰ βαθμῶν ἱερωσύνης ἀντιστοιχῶν πρὸς τοὺς χριστιανικούς, αὐτεχειροτονήθη «Ἄκρος Ἀρχιερεὺς» ἀπονέμων εἰς τὸν «κλήρον» του ἀξιώματα καὶ ἐπιβάλλων κατὰ τῶν ἀτακούντων καθαιρέσεις καὶ ἀναθέματα, κατέστησεν εἰς τὰς ἐπαρχίας «ἀρχιερεῖς», εἰσήγαγε τὸν θεσμόν τῶν «αἰδεσιμωτάτων ἱερείων», πῆξας ξενώνας, ἀγγενήθρια, παρθενῶνας καὶ τὰ παρόμοια, καταρτίσας δὲ καὶ τυλικὸν τῆς ἐθνικῆς λατρείας ὄρισε τακτοὺς χρόνους διὰ τὰς προσευχάς, διοργάνωσε χοροὺς καὶ ψαλμοφῶδιαι, συνέστησεν ἐπ' ἐκκλησίας κηρύγματα, ἐμμύθη «τὴν περὶ τὰς ταφὰς τῶν νεκρῶν προσηθείαν τῶν Γαλιλαίων», συλλήβδην δὲ πρὸς ἀναζωογόνησιν τοῦ ἤδη ἐκπνέοντος ἐθνισμοῦ καὶ παραλύειν τῶν δυνάμεων τοῦ μισουμένου Χριστιανισμοῦ μετήνεγκεν ἐκ τῆς χριστιανικῆς πράξεως πᾶν ὅτι ἐνόμιζεν ὅτι θὰ συνετέλει πρὸς τὸν σκοπὸν του. Πλὴν πάντα ἐκεῖνα ἀπέβησαν εἰς μάτην, ὡς μάταια θὰ ἀποδειχθῶσι καὶ ὅσα ἐπινοοῦσιν οἱ σύγχρονοι Ἰουλιανοὶ ἐκ τοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ Χριστιανισμοῦ μίσους των.

*

Πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως διαβιβασθῆ ἐκ Κίνας ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ ἐν τῇ ὁποίᾳ περιγράφονται αἱ ἐκ τοῦ συγχρόνου ἀπὸ τοῦ ἀέρος πολέμου ἀγριότη-

1. Ηὐέλ. Max Scheier. Wesen und Formen der Sympathie. Bonn 1923² σ. 82.

2. Ηὐέλ. Karl Jaspers. Psychologie der Weltanschauungen. Berlin 1919 σ. 108.

τες και επικρίνεται ή αδιαφορία του πεπολιτισμένου κόσμου, «μετ' ό'υμπίου ψυχραιμίας» θεωμένου τά έκβι συμβαίνοντα εκκλησις δέ γίνεται πρός την χριστιανικήν συνείδησιν, ίνα ύπόσση φωνήν ύπερ ένός ειρηνικού και φιλοπόνοου λαού, όποιος οί κινέσσι. Τήν επιστολήν ύπογράφουν ό έν Κίνα άντιπρόσωπος του 'Αρχιεπισκόπου Κανταβουρίας και άντιπρόσωπος τής 'Εκκλησίας Σκωτίας Σεβ. Macfalane, ό άντιπρόσωπος του έλευθέρου 'Εκκλησ. Συνδέσμου Aubray, ό γραμματεύς του άγγλικού άνεξαρτήτου εκκλησ. Συνδέσμου R. Bord και ό 'Αρχιγραμματεύς τής άγγλικής προβοιταριανής 'Εκκλησίας Elms.

*
Τη πρωτοβουλία του διασημου Μαχάτμα Γκάντη ηρχισεν επ' εσχάτων μία μεγάλη έκστρατεία κατά του άλκοολισμού. 'Ως γνωστόν, ή τα Ινδική και ή μααμεθανική θρησκεία απογορεύουσι την χρήση οίνοπνευματωδών ποτών, αλλά σүн τή χρόνω τδ κύρος των θρησκευτικων έντολών ητόνησε και ή μέθη ηρηετο διαδομένη εύρύτατα εις τας λαϊκάς τάξεις. 'Υπό τήν πίεσιν τής γενικής κατά του άλκοολισμού κατακραυγής ή κυβέρνησις άπηγόρευσε τήν χρήση, είσαγωγήν, πώλησιν ή εφαρμογής των οίνοπνευματωδους ποτου, συμπεριλαμβανομένων και των ηδυποτων, του όπιου και των μεθυστικων φαρμάκων. Τήν άπαγόρευσιν ταύτην ή κυβέρνησις ηρηετο εφαρμόζουσα δοκιμαστικώς εις τρεις περιφερείας: του Gujerat, Maharashtra και Karnatak.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Η 'Ιερά Σύνοδος συνήλθε κατά τήν λήξαν εβδομάδα εις τας δύο τακτικάς συνεδριάς άσχοληθείσα περι διάφορα ύπηρεσιακά ζητήματα. Προτάσει δέ του Μακ. Προέδρου έπελήφθη ήδη και τής έφαρμογής των αποφάσεων τής 'Ιεραρχίας άρξαμένη από τής μελέτης τής Ιδρύσεως του Θεολογικού Φροντιστηρίου. 'Ωσαύτως χθές Παρασκευήν συνήλθε και τδ Πρωτοβάθμιον Συνοδικόν Δικαστήριον.

Το παρελθόν Σάββατον 13ην τρέχοντος εορτήν του άγίου 'Ιωάννου του Χρυσόστομου έώρτασε τήν όνομαστικήν του εορτήν ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Χρυσόστομος. Τήν πρωίαν εις τόν ναόν τής Μητροπόλεως έλευτούρησεν ό Μακαριώτατος συνεπικουρούμενος και ύπό των βοηθών επισκόπων. 'Ο ναός ητο κατάμεστος κόσμου, έντός δέ του ιερού εύρίσκοντο άπαντες οι έν 'Αθήναις παρερισκόμενοι 'Ιεράρχαι. Πρός τδ εκκλησίασμα όμιλησε ό Ιεροκήρυξ τής 'Αρχιεπισκοπής 'Αρχ. Πολύκαρπος 'Ανδρώνης. άναπτύξας δι' ήμπνευσμένου λόγου τδ έργον του άγίου 'Ιωάννου του Χρυσόστομου. Μετά τδ πέρας τής θείας λειτουργίας ό Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος συνοδευόμενος ύπό του κλήρου και του λαου μετέβη πεζή εις τήν 'Αρχιεπισκοπήν. Εις τδ προαύλιον τής 'Αρχιεπισκοπής ητο παρατεταμένη και ύπεδέχθη τόν Μακαριώτατον παιανίζουσα χαρμωσύνω; ή μουσική τής Σιβτανειδίου σχολής. 'Επίσης ήσαν παρατεταμένοι οι μαθηται τής Ιδίας σχολής, οι μαθηται τής Ριζαρείου, και οι τρώφιμοι των 'Ασύλων τής 'Αρχιεπισκοπής άγίου 'Ανδρέου 'Αθηνών και άγίου Σπυριδωνος Πειραιώς.

Εις τήν αίθουσαν τής 'Αρχιεπισκοπής προσφώνησαν τόν Μακαριώτατον ό πρώτος τή τάξει εκ των Συνοδικων Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαντινείας, διά των εξής:

«Μακαριώτατε,

'Επι τή εύσημη ταύτη ημέρα των όνομαστηρίων τής 'Υμετέρας Μακαριότητος, ή 'Ιερά Σύνοδος τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος, ή; τόσον επαξίως προεδρεύετε, συμπανηγυρίζουσα μετ' Αύτης, υποβάλλει δ' έμου τά εύλαβή και ειλικρινή συγχαρητήριά της και εύχεται όλοψύχως, όπως ό Ουράνιος τής 'Εκκλησίας Δομητωρ καταξίωση Αύτην και μετ' Αύτης ήμās τούς πιστούς και άφοσιωμένους συνεργάτας της, ίνα ίδωμεν κατά τήν Συνοδικήν ταύτην περιόδον πληρούμενον όριστικώς και πραγματικώς τόν από έκατονταετίας και πλέον επιδιωκόμενον μέγαν και μονοουχι μοναδικόν πόθον τής Διοικούσης

'Εκκλησίας, τήν άπόκτησιν δήλον ότι ιερού κλήρου ζηλωτου, πλήρως μεμορφωμένου και άξιοπροσώπως συντηρουμένου επ' άγαθώ τής φιλάτης Πατρίδος. 'Ο Μέγας τής 'Εκκλησίας Πατήρ και Διδάσκαλος, ό άγιος 'Ιωάννης ό Χρυσόστομος, ου τήν Ιεράν μνήμην επιτελούμεν σήμεραν, ό περι Ιερωσύνης και Ιερώς τοσαύτα γράψας και διδάξας, έστο συμπαραστάτης Αύτης έν ταις προσπάθειαις Της, εμπνέων, φωτίζων και στηρίζων διά τής εύλογίας Του και των πρds 'Αρχιποιμένα Χριστόν άντευξάμεν Του, πρds πραγματάωσιν του διακαούς τούτου πόθου τής 'Εκκλησίας.

Πολλά τά έτη Σας Μακαριώτατε Δέσποτα»

'Απαντών ό Μακαριώτατος ηύχαρίστησεν αυτόν και τά μέλη τής 'Ιεράς Συνόδου και επεκαλεύθη τήν συνδρομήν των 'Ιεραρχων διά τδ μέγα έργον ύπερ τής 'Εκκλησίας.

Τόν 'Αρχιεπίσκοπον προσεφώνησεν επίσης ό 'Επίσκοπος Βρεσθένης, εις των μαθητών τής Ριζαρείου Σχολής και μαθήτριά των 'Ασύλων άγίου 'Ανδρέου και άγίου Σπυριδωνος. 'Οπως συγκινητικαι ήσαν οι τελευταίαι αυτοι προσφωνήσεις, κατά τας όποιαις οι μικροί μαθήτριοι παρεκάλεσαν τόν Θεόν, όπως παρέχη εις τόν προστάτην των ύσιν και μακροήμερυσιν.

'Ο Μακαριώτατος άπαντων ει; τήν προσφώνησιν των μαθητών τής Ριζαρείου σχολής, εύρε τήν εύκαιρίαν να εύχαριστήση τόν παριστάμενον ύπουργόν τής Παιδείας κ. Γεωργακόπουλον διά τδ επιδειχθέν άνδιαφέρον του ύπερ τής Ριζαρείου σχολής; ως και τδ επιδεικνυόμενον γενικώς ύπερ τής 'Εκκλησίας.

Τόν εορτάζοντα 'Αρχιεπίσκοπον παρουσιάσθη και συνεχώρη έν σώματι τδ διοικητικόν συμβούλιον του «'Ιερού Συνδέσμου», προσεφώνησε δέ τήν Α. Μακαριότητα ό εκ των μελών του συμβουλίου πρωτοπρεσβύτερος 'Ηλίας 'Ανδρικόπουλος ως εξής:

«Μακαριώτατε,

'Ο «'Ιερός Σύндеσμος» τής 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών ύποβάλλων εύλαβώς δι' έμου τά έγκάρδια συγχαρητήριά του επί τοις όνομαστηρίοις της 'Υμετέρας Σεπτής ήμίν Μακαριότητος, εύχεται όλοψύχως, ίνα ό Κύριος του 'Ελέους, ό Δοτήρ παντός άγαθου καταξίωση τήν 'Υμετέραν πεπνυμένην Μακαριότητα, όπως μήμιστον έν ισχύι και ειρήνην οίκοστροφήτε τήν εμπιστευμένην 'Αναθεν 'Ολλάδα. 'Ο «'Ιερός Σύндеσμος» δράττεται τής εύτυχοϋς ταύτης εύκαιρίας να διαδηλώση και αυτός τόν βαθύτατον σεβασμόν και τήν θεωρητάτην αγάπην και τήν άπόλυτον άφοσίωσιν αυτοϋ πρds Αύτην, ως και τήν βαθύτατην εύγνωμοσύνην Του διά τά ύπερ του 'Ιεροϋ Κλήρου επιτελεθέντα. 'Ο «'Ιερός Σύндеσμος» αισθάνεται όλος ιδιαιτέραν χαράν και άγαλλίασιν, διότι ή επ' αυτοϋ τόσω ζωηρώς επιζητηθείσα και επικροτηθείσα Ιστορική χειρονομία τής 'Υμετέρας Μακαριότητος, δηλαδή ή μετά πεπειθήσεως έπιτυχής κλήσις του Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Δαμασκηνου επί τδ έργον τής άναδιοργανώσεως των οικονομικών τής 'Εκκλησίας, έπευφημήθη και επικροτήθη μετ' Ιδιαξούσης χαράς και εύχαριστήσεως όμοψύχως ύπό τής Σεπτής 'Ιεραρχίας τής 'Εκκλησίας. Είησαν πολλά τά έτη του Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Χρυσόστομου».

Τόν Μακαριώτατον έπεσεκέφθησαν επίσης και συνεχάρησαν ό ύπουργός Θρησκευμάτων και 'Εθνικής Παιδείας κ. Γεωργακόπουλος, ό Πρώτανις του Πανεπιστημίου με τους καθηγητάς του Πανεπιστημίου έν σώματι, οι προεσβευται των ξένων δυνάμεων, οι δήμαρχοι 'Αθηνών και Πειραιώς, ό άντιπρόσωπος του Οίκοιυμνικού Πατριαρχείου Μητροπολίτης Τραπεζοΰντος, ό Μητροπολίτης Χαλκηδώνος, ό παρεπιδημών έν 'Αθήναις Μητροπολίτης Πηλοπόου, ό 'Εξαρχος του Παναχου Τάφου, τά συμβούλια των ένοριακών ναών 'Αθηνών και Πειραιώς και όλος ό κλήρος τής Πρωτεύουσας και του Πειραιώς. Εις τδ μενέρον τής 'Αρχιεπισκοπής συνεόρσεν επίσης επί δύο συνεχεις ήμέρας άπειρον πλήθος κόσμου διά να συγχαρή τόν εορτάζοντα 'Αρχιεπίσκοπον και εύχηθή πρds αυτόν έτη πολλά. 'Ο Μακαριώτατος έλαβεν έξ άλλων εκατοντάδας συγχαρητηρίων τηλεγραφημάτων έξ όλων των μερών τής 'Ελ-

λάδος και ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Οἱ πλείστοι τῶν ὑπουργῶν συνεχάρησαν αὐτὸν ταχυδρομικῶς. Τηλεγραφήματα συγχαρητήρια ἀπέστειλαν ἐπίσης τὰ Πατριαρχεῖα και οἱ Ἱεράρχαι τοῦ ἔξωτερικοῦ Ἀμερικής, Εὐρώπης κλπ. Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ηὐχήθη τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τοῦ ἔξῃς συγχαρητηρίου τηλεγραφήματός του :

« Ἐγκαρδίως ἀπευθύνοντας συγχαρητηρίους προσρήσεις ἔματ' ἔρα περισπούδαστῳ Μακαριότητι ἐπὶ ὀνομαστικῇ ἔσορτῃ Αὐτῆς, εὐχόμεθα ὑγίαιαν και ἐνίσχυσιν παρὰ Θεοῦ πρὸς συνέχισιν τετηρημένης διακονίας Αὐτῆς.

Πατριάρχης Βενιαμίν.

— Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σύρου ὅτι ἡ ἔσορτῃ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου ἐπανηγγυόσθη μετὰ πρωτοφανοῦς συρροῆς προσκυνητῶν εἰς τὸ ἐν Ἀρμένοις ἱερὸν προσκύνημα τοῦ ἁγίου οὐ μόνον ἐξ ἀπάσης τῆς γῆσου, ἀλλὰ και ἐκ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων. Καὶ τῇ μὲν ἑσπέρῃ τῆς παραμονῆς ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου μετ' ἠγέθη ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐν λιτανεύσει, ἥ: ἔξῃρχεν ὁ Μητροπολίτης Σύρου Σεβ. Φιλάρτος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου και ἀκολούθούμενος ὑπὸ ἀπείρου πλήθους πανηγυριστῶν, ἐν οἷς και τιμητικῇ συνοδείᾳ ἐξ ἀνδρῶν τῆς Σχολῆς ἐφέδρων ἀξιωματικῶν, ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς, τῶν σώματος τῶν προσκόπων, τῶν τροφίμων τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἄρρῶνων και τῆς Ἀναμορφωτικῆς σχολῆς μετὰ τῆς μουσικῆς τῆς ομάδος. Αὐτῇ δὲ τῇ ἡμέρῃ τῆς ἔσορτῆς ἐτελέσθη ἡ ἱερὰ μυσταγωγία στυλαιοποιήσεως τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σύρου Φιλάρτου και Παροναξίας Χερουβεῖμ, ὧν ὁ πρῶτος και ὠμίλησε πρὸς τὰ πλήθη. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἡ εἰκὼν ἀνεκομίσθη εἰς τὸν ἐξ οὗ ἐλήφθη ναὸν μετὰ τῆς αὐτῆς ὡ: και τῇ χθὲς παρατάξασ, μετὰ δὲ τὴν ἀπόθασιν τῆς εἰκόνος ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγ. Νικολάου μεθ' ἣν εἶπε τὰ προσήκοντα ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εικοσιπενταετίας ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλονίκης: ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παροναξίας. Κατὰ τὸν πανηγυρισμὸν τοῦτον ἐσημειώθησαν και θαυματουργικαὶ ἰάσεις ἀσθενῶν μεγίστην προκαλέσασαι συγκίνησιν παρὰ τῷ λαῷ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ Κομισαριάτον Ὑγεινῆς διὰ διαταγῆς αὐτοῦ ἀπηγόρευσε τὴν ὑπὸ κληρικῶν ἐπίσκεψιν ἀσθενῶν ἐν τοῖς νοσοκομαίσι: οἱ παραβάται κληρικοὶ και διευθυνταὶ νοσοκομείων ἀπειλοῦνται διὰ βαρυστάτων ποινῶν. Ἐπ' ἴσῃ εἰς τὸν κλήρον ἀπηγορεύθη ἡ ἐπίσκεψις νεκροταφείων και κρηματορίων ἵνα μὴ τελέσῃ θρησκευτικῶς ἐπὶ τοῖς νεκροῖς προσευχῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἐν Βελιγραδίῳ συνεκοπήθη συνάθροισ τῶν ἐν τῷ κράτει καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ ἱερομονάχου Βλαδιμηρου Ράιτς. Τὸν ἐναρκτήριον λόγον εἶπεν ὁ βοηθὸς Ἐπίσκοπος Θεοφίλ. Σάββας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰς ἐπέτεσιν μιᾶς τῶν εὐχῶν τοῦ ἁγ. ἐν Ἀθήναις ὀρθοδόξου Θεολογικοῦ Συνεδρίου περὶ ἀμοιβαίας γνωριμίας τῶν ὀρθοδόξων θεολόγων δι' ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων, ὁμῶς ἐν 30 φαιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Σόφίᾳ Πανεπιστημίου μετὰ δύο καθηγητῶν τῶν μετέβησαν περὶ λῆγον τὸ παρελθὸν πανεπιστημιακὸν ἔτος εἰς Βουκουρεστίνον και Σινάϊαν πρὸς ἄμμεσον γνώσιν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς και τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τῆς γειτονικῆς χώρας, ὡ: και τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς τε πανεπιστημιακῆς ἐν Βουκουρεστίνῳ Θεολογικῆς Σχολῆς, τῶν ρουμανικῶν ἱερατικῶν σχολῶν και λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν καθιδουμάτων και μονῶν. Τὴν ἐκδρομὴν διηκολούνησαν παντοιοτρόπως αἱ τε ἐκκλησιαστικαὶ και αἱ διπλωματικαὶ βουλγαρικαὶ ἀρχαί.

ΡΩΜΑ·Ι·ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τοῦ Βερολίνου ἀνεγγνώσθη κοίμαντορικὸν ἔγγραφον τοῦ Ἐπισκόπου Βερολίνου Σεβ. V. von Preysing προτρέπον τοὺς πιστοὺς νὰ ἀνεσταθῶσι κατὰ τῶν κατὰ

τῆς Ἐκκλησίας ἐπιθέσων ἐθνικοσοσιαλιστικῶν τιμῶν κύκλων: « Σήμερον εἴμεθα μάρτυρες αὐξήσεως μιᾶς φιλολογίας ἐμπνεομένης ὑπὸ μίσους κατὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ πίστις και ἡ ὑπακοή εἰς τὸν Χριστὸν ἐπιβάλλον εἰς πάντα καθολικὸν τὸ καθῆκον νὰ ἐξορίσῃ ἀπὸ τὸν οἶκόν του πᾶν ἐχθρικὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ βιβλίον. Οἱ καθολικοὶ εἶνε τόσοι εὐαίσθητοι εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς κοσμιότητος και τῆς εὐπροσπείας, ὥστε νὰ γνωρίζωσι τὰ προϊόντα τὰ ὑπομνήσκοντα τὰς μεθόδους τοῦ ἀθεϊσμοῦ και καθυβρίζοντα τὴν δημοσίαν ἠθικὴν. Αὐτοὶ εἶνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τὰ ἄριστα ἔργα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, πρὸ παντὸς δὲ ἡ Βίβλος, πρέπει νὰ κατέχουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ καθολικοῦ οἴκου τῶν. Ἡ Βίβλος εἶνε ἐκείνη ἡ ὁποία ἐδὲ ἀποτελεσε τὸ προπύργιον τῆς πίστεως και τῆς ἠθικῆς. »

— Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον σοβαρῶς ὑπὸ τοῦ βομβαρδισμοῦ ὑποστάντος βλάβας και ἡδὴ ἀναστηλωθέντος διασώμευ ναοῦ τῆς πόλεως Rheims τελευταρχοῦντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς πόλεως Καρδ. ναλίου Suhard. Τὸ διὰ τὸ κοινὸν ὀρθοτικὸν ἀνοίγμα τοῦ ναοῦ θὰ γείνη τῇ 3 Ἰουνίου προσεχὸς ἔτους ἐπὶ παρουσίᾳ συμπέσης τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἱεραρχίας, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν και τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ ναοῦ Rockefeller, οὕτως ἡ γενναίωδωρία τὰ μάλιστα συνατέλεσεν εἰς τὴν ἀπίσπευσιν τῆς δολοκλήρωτικῆς ἐπανορθώσεως. Ὁ Καρδ. ναλίου Suhard ἐδήλωσεν ὅτι ὁ ἐγκαίνισμός τοῦ ναοῦ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός δτι τοῦ ναοῦ τούτου οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως του ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια. Ὁ πρῶτος θεμελιος αὐτοῦ ἐτέθη τῷ 1211.

— Ἡ καθολικὴ ἐβδομαδιαία τοῦ Ἀμστερνταμ «Deutscher Weg» ἀναίρουσα τὸν δισχυρισμὸν τοῦ γερμανικοῦ τύπου περὶ ὁμοδικῆς τάχα ἐκκλησιαστικότητος τοῦ καθολικοῦ κλήρου, προσάγει στατιστικὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν καθολικῶν ἱερῶν καὶ μοναχῶν, ἀνερχομένον ἐν Γερμανίᾳ εἰς 125.747, ὑπὸ τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων καταδικάσθησαν μόνον 239, ἐκ δὲ τῶν 92.046 γυναικῶν μοναχῶν μόνον 7 ἐφάνησαν ἀναμειγμέναι εἰς δίκας, κατὰ τὰς ὁποίας ὁμῶς μόνον μία ἀπαδείχθη ἔσοχος. Κατὰ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἐπιηκολούθησεν ἡ ἀθώωσις, ἡ ἀνακοπή τῆς δίκης. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι—ἐπιλέγει τὸ φύλλον—σαφῶς ἀντιτίθενται πρὸς τοὺς δισχυρισμοὺς τοῦ γερμανικοῦ τύπου περὶ «χιλιάδων ἐκκλησιαστικῶν καθολικῶν ἱερῶν και μοναχῶν».

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ἡ θεολογία, ἰσὶς δ' ἡ ἐπιστήμη τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπέστη μεγάλην ἀπώλειαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ τοῦ ἄθροου θανάτου τοῦ καθηγητοῦ Edwin Hoskyns, ἐνὸς τῶν σοφωτέρων και γονιμωτέρων ἀγγλῶν καθηγητῶν. Τὴν φήμην τὸ ἑστέρωσαν ἰδίᾳ τὰ συγγράμματά του «Mysterium Christi» και «The Riddle of the New Testament» (Τὸ αἰνigma τῆς Ν. Διαθήκης).

— Ἐξελεύθησεν κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίῳ ὁ Canon Sheppard, εἰς τῶν διασημοτέρων και προσφιλοτέρων ἀγγλῶν ἐκκλησιαστικῶν ρητόρων, περὶ τὸν θάνατόν του ἡχολήθη σύμψας ὁ ἀγγλικὸς τύπος διὰ τὴν ἐξέχουσαν τοῦ ἀπειρώσαντος θέσιν ἐν τῇ ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ. Ὁ Sheppard χαρακτηρίζεται γενικῶς ὡς ἡ μάλλον ἀξιοσημειωτικῶς αὐστογνωμία τῆς ἐποχῆς, διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς πάντα ἐλθόντα εἰς πρώτην ἀπλῆν μετ' αὐτοῦ γνωριμίαν νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν αἰχμάλωτον τῆς ἐπιρροῆς του. Τὸ μυστικόν του ἦτο ἡ συμπάθεισι και ἡ ἀγάπη, διὰ τὴν ὁποίαν και πάντες τὸν περιέβαλον διὰ τῆς ἀγάπης των, πολλοὶ δὲ τὸν ἐν τῇ ἀγγλικῇ κοινωνίᾳ ἀγαπησάντων τὸν Χριστὸν ὄφειλλον τοῦτο εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ «Dick Sheppard».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δημοσιευθὲν ἱεροκρυφίως δόθηεν ἐν Καίρῳ πράγματι ὁμοῖον ἐν Ἀθήναις, ἐκτυλωφόρησεν κατ' αὐτὰς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ἀναίρεσις τοῦ Ἐλέγχου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν » νέον φυλλάδιον τοῦ ἀπὸ πρόφην Φλωρίνης Χρυσσοτόμου, ὅστις ἀνέλαβε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν « Ἐλεγχον τῶν ἡμερολογητικῶν κατηγοριῶν » τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου

που, ἐκ προσωπικῶν ὁρῶμενο; ἐλατηρίων, στερούμενος δὲ, δυστυχῶς, ψυχραιμίας καὶ ἐγκρατείας γλώσσης καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀντιμετώπιση ἀντικαιμενικῶς τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου, ὅπερ ἄλλοτε ὧ; «οὐδενόσπρον» ἐθεώρει καὶ λόγου ἀνάξιον ζήτημα. Ὀλίγαι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς δῆθεν Ἀναιρέσεως ἀρκοῦσι πρὸς χαρακτηρισμὸν αὐτῆς.

α) Ἐν τῷ «Ἐλέγχῳ» ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐσημαίωσεν ὅτι καὶ ἐν τῷ παρελθόντι ἐγένετο διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου, διότι ἔνεκα τοῦ γνωστοῦ σφάλματος τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία ἐξέλιπε τῆς 21 Μαρτίου. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐστήριξεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ μαρτυρίας τοῦ Νικηφόρου Γρηγοῦρά, ἦν ἀνέγραψεν ἐν τῇ πραγματείᾳ «Τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα μετὰ τὴν Ἀ' Οἰκουμένην Σύνοδον» εἰς ἣν ἐγένετο παραπομπή («Ἐλεγχος σ. 38»). Ὁ πολυτίτωρ, θεολόγος, φιλόσοφος, ἀστρονόμος, φιλόλογος τοῦ ἰδ' αἵωνος Νικηφόρος Γρηγοῦράς πληροφορεῖ ὅτι «τὸ τῆς διορθώσεως ταύτης ἐγένετο μέχρι τοῦ ἐξ Ἀδάμ εξακισχίλιστοῦ τριακοσιοστοῦ ἔτους ἔγγιστα (=792), τὸ δὲ ἐξ ἐκείνου μέχρις ἡμῶν οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξαθνήσκον τὸ πρᾶγμα καὶ ἀδιόρθωτον ἔμεινεν». Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως ἐν ἀγοραίῳ ὕψει διαψεύδει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, στηριχθέντα ἐπὶ τῆς αὐθεντικῆς ταύτης πηγῆς, με μόνον τὸν ἀφελῆ συλλογισμόν ὅτι ὁ Πάπας Γρηγόριος γ' δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοιαύτην διόρθωσιν! Οἱ μαθηματικοὶ τοῦ Πάπα ἤδυναντο ν' ἀγνοήσωσιν ἢ νὰ μὴ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν διόρθωσιν, ἀλλ' ὁ θέλονα νὰ γράψῃ ἀναίρεσιν δὲν δικαιούται νὰ περιφρονῇ τὰς πηγὰς ἐφ' ὧν τὸ ἀναιρούμενον στηρίζεται.

β) Ἐν τῷ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως ἐλάμβανε τὸν κόπον ν' ἀναγνώσῃ τὰς σελίδας 24—32 τῆς πραγματείας «Τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα» δὲν θὰ ἐρριψοκινθῶσιν τὴν ἄλλοκοτον καὶ ἀπροσδιόνυσον γνώμην, καθ' ἣν δῆθεν αἱ μετὰ τὴν Ἀλεξανδρείας καὶ Ρώμης διαφωνίαι ὑφαίλονται εἰς τὴν διεκδικησὶν πρωτείου! Αὗται ὀφείλονται εἰς τὸν διάφορον ὑπολογισμόν τῆς ἰσημερίας ὡς ἀπέδειξαν εἰδικοὶ ἱερατικοὶ ἐπιστήμονες, ὁ Ed. Schwartz καὶ ἄλλοι ἡμέτεροι καὶ ξένοι.

γ) Ἐγράφησαν τόσα εἰδικὰ ἄρθρα περὶ τοῦ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν παρεδέχθη τὸ Γρηγοριανόν. ἀλλὰ διώρθωσε τὸ Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον καὶ εἶναι τὸσον πρόδηλον τὸ πρᾶγμα, ὥστε μόνον δι' ἀπλοϊκοὺς ἀνθρώπους ἡμπορεῖ νὰ ἰσχυρίζεται τις τὸ ἀντίθετον.

δ) Ὑπάρχει πλήρης καὶ αὐθεντικὴ ἐκθεσις ἐπὶ τῇ βία καὶ καμμένων καὶ Πρακτικῶν τῆς Ι. Συνόδου: «Ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος», ἀπὸ τοῦ 1933 δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ἀλλ' ὁ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ἰσχυρισμοὺς προκαλοῦντας τὰ μειδιάματα τῶν μετασχόντων τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ λέγῃ ὅτι προσωπικῶς ἐνήργησεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ προσωπικῶν ἀντιπροσώπων ἀπέστειλεν εἰς τὸ Παρθόδοξον Συνέδριον μὲ προσωπικὰς προτάσεις!

ε) Ἐν τῷ Ἐλέγχῳ (σελ. 15 ἐξ.) ἐκτίθεται ἡ στάσις, ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὡς ἀρχιμανδριτῆς ἐτήρησεν διὰ τὴν Πολιτεία ἡξίου νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ νέον ἡμερολόγιον ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, προσήχθησαν δὲ καὶ ἀποσπάσματα ἐκ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῆς ἡς μετέσχεν Ἐπιτροπῆς τοῦ 1923 μετὰ παραπομπῆς εἰς τὸ φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Πητῶς λέγεται ἐν αὐτῇ ὅτι διὰ τοὺς ἐκτιθεμένους λόγους πρέπον ἐκρέθη «νὰ διατηρηθῇ προσωρινῶς ἐν ἰσχύϊ ὡς ἐκκλησιαστικόν ἡμερολόγιον τὸ Ἰουλιανόν, καθ' ὅσον δηλαδὴ ἀφορεῖ καὶ τὰς θερησκευτικὰς ἐορτάς καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐν γένει μέχρις οὗ συνεννοηθῶσι καὶ συναινέσωσιν εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ πᾶσαι αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι», νὰ γίνῃ δὲ δεκτὸν τὸ Γρηγοριανόν «ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς σχέσεις καὶ πράξεις». Περαιτέρω λέγεται «Πρὸς τοῦτοις θεωροῦμεν πρέπον ὅπως ἀνακοινωμένης ἀρμοδίας καὶ ἐγκαίρως τῆς μεταβολῆς ταύτης τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν ἡμερολογίου παρακληθῆθῇ τὸ Οἰκουμένην Πατριαρχεῖον Κοσταντινουπόλεως ὅπως ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συνεννοήσεως μετὰ τῶν λοιπῶν ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς ὅσον ἐνεστὶ ταχύτεραν μεταρρυθμίσειν καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου». Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως διὰ τὴν «πλήρη καὶ ἀσφαλῆ κρίσιν τοῦ ἀναγνώστου», λέγει ὅτι παρεθήκα «πλήρεις» τὸ κείμενον τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς (σελ. 35,36). Καὶ ὅμως ἐκ μὲν τοῦ πρώτου τῶν ἀνωτέρω ἀποσπασμάτων ἐξέβηκε τὸ προσωρινῶς (ἀντὶ τοῦ «νὰ διατηρηθῇ προσωρινῶς ἐν ἰσχύϊ», ἔγραψε «νὰ διατηρηθῇ ἐν ἰσχύϊ»), τὸ δὲ δεύτερον σπουδαιότατον ἀποσπασμα τὸ ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, διέγραψεν ἐντελῶς. «Ὁ κολίγη λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης!!! Ἀκριβῶς δὲ τὰ παραλειφθέντα χωρία τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1923 ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ φρόνημα τοῦ Αρχιεπισκόπου ἦτο νὰ μὴ γίνῃ ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου κατ' ἐπιταγὴν τῆς Πολιτείας καὶ ἀνευ προηγουμένης συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Οἴκου. Πατριαρχεῖον καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ φρόνημα τοῦτο ἐξεδήλωσεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ πρότερον ὡς μέλος τῆς ἐν ἔτει 1919 Ἐπιτροπῆς ἀπαιτεσθείσης ὑπὸ τῶν τότε Συνδικτῶν Δημοκριάδος καὶ Ναυπακτίας καὶ καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἡ εἰσηγητικὴ αὐτῆς ἐκθεσις δὲν διαφέρει κατ' οὐσίαν ἀπὸ τῆς εἰσηγητικῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ 1923. Ἀλλ' ὁ σ. τῆς Ἀναιρέσεως οὐδὲ κἀν ἔλεβεν αὐτὴν ὑπ' ὄψιν, καίτοι παραθεθεῖσαν καὶ ἐν τῷ Ἐλέγχῳ (σελ. 12).

στ) Δὲν γνωρίζομεν πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ τὰς ἐξῆς περιέργους ἀληθῶς παραλείψεις. Ἐν ἀρχῇ σχεδὸν τοῦ Ἐλέγχου (σελ. 7-8) παρατίθενται ἀποσπάσματα ἐκ γνωματεύσεων τῶν Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Ἱεροσολύμων περὶ ἡμερολογίου εἰς ἀπάντησιν τοῦ γνωστοῦ ἐρωτήματος Ἰωακείμ τοῦ γ' ἐν ἔτει 1903. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔγραψεν ὅτι ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου ἐξαρθῆται ἐκ περιστάσεων καὶ συνθηκῶν ἐθνικῶν καὶ κοινωνικῶν καὶ ὅτι αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι «ἐν συνεννοήσει μετ' ἀλλήλων καὶ μετὰ τῆς Πολιτείας ἐκάστης αὐτῶν δύναται νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν μεταρρυθμίσειν τοῦ νῦν ἐν χρῆσει παρ' αὐταῖς ἡμερολογίου, συμφώνως πρὸς τὰς προόδους καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἀστορονομικῆς ἐπιστήμης». Εἶναι πρόδηλος ἡ ὅλως ἐξαιρετικὴ σπουδαιότης τῆς ἀπαντήσεως ταύτης. Ἀλλ' ὁ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως ἀναλαβὼν νὰ παραθέσῃ τὴν γνώμην πᾶσῶν τῶν Ἐκκλησιῶν (ἀπὸ σελ. 40 καὶ ἐξῆς) ἡγνόησεν ἀπολύτως τὴν γνώμην ταύτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, παρατρέξας αὐτήν!

ζ) Σημαντικώτερα ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἣτις περιέχει τρία κύρια σημεία: α) ἔνεκα τοῦ διεξαγομένου ὑπὸ τῶν ξένων προσηλυτικῶν προσηλυτικῶν πᾶσα περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ κρατοῦντος ἡμερολογίου ἀποφασίς θὰ βλάβῃ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν β) ἐν ὅμως πᾶσῃ ὁ προσηλυτισμὸς, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δύναται νὰ δεχθῇ τὸ Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον γ) ἐν τοιαύτῃ ὁμοῦ περιπτώσει θὰ περιέλθῃ εἰς ἀρχὴν ὁ 7ος Ἀποστολικὸς κανὼν, διότι τὸ Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον δὲν λαμβάνει αὐτὸν ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἐορτῆς τοῦ Πάσχα, ἀλλ' οὐδὲν ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως τὸ καλῶν ὅπως ἐν ὁμοφωνίᾳ τῶν μελῶν αὐτῆς ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποφασίσῃ περὶ ἡμερολογίου συμφώνως πρὸς τ' ἀληθῆ τῆς ἐπιστήμης πορίσματα. Ταῦτα περιέχει ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ θὰ φανῇ ἀπίστευτον εἰς τοὺς μὴ ἀναγνόντας τὴν Ἀναίρεσιν ὅτι ὁ συντάκτης αὐτῆς παρέθηκε μόνον τὸ πρῶτον σημεῖον, παραλείψας τὴν κυρίαν πρότασιν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, καίτοι παραθεθεῖσαν καὶ ἐν τῷ Ἐλέγχῳ (σελ. 7,8), προφανῶς ὅπως διεῖξεν ὅτι ἡ Μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπέκρουσε διαρρηθὴν πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ ἡμερολογίου.

η) Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναιρέσεως, καταδεχθεὶς νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ τὴν μαρτυρίαν δυστυχῶς τινοῦ ἀνθρώπου, ἐνόμισεν ὅτι εὖρε σπουδαίαν ἐπιχειρήματα πρὸς στήριξιν ἐώλου κατηγορίας, καθ' ἣν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπέκρουσε δῆθεν ἀπὸ τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς 27 Δεκεμβρίου 1923 ἔγγραφα τῶν Πατριαρχῶν περὶ ἡμερολογίου καὶ δὴ τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ Ἀλεξανδρείας Φωτίου, «εἰνα μὴ ἐπιτηρεσθῇ ἡ γνώμη τῶν Ἱεραρχῶν ἐκ τούτου» (σελ. 48), φράσεις τινὰς τῆς διαμαρτυρίας ταύτης, γραφείσης τῇ 20 Ἀπριλίου

1924, καθ' ἃς οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ὁ Ἀντιοχείας Γρηγόριος, ὁ Ἱεροσολύμων Δαμιανός καὶ ὁ Κύπρου εἰς τὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου «τηλεγραφήματα καὶ γράμματα ἀπὸ ἑαυτῶν ἤδη κατ' ἐπανάληψιν ἀπαντῶντες» ἐδήλωσαν ὅτι περὶ τοῦ ἡμερολογίου μόνον Οἰκουμένη Σύννοδος δύναται ν' ἀποφανθῆ. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἀορίστου ἐκφράσεως. Διότι ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπισήμου Ἀρχιεπίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, περὶ ἡμερολογίου οὐδὲν ἀπολύτως γράμμα ἐλήφθη εἰς Ἀθήνας παρὰ τοῦ μακαρίου Πατριάρχου Ἀντιοχείας Γρηγορίου οὐδὲ ἀποφάσει μετὰ τὴν 27 Δεκεμβρίου, ἀλλ' ἦτο γνωστὸν ὅτι συνεφάνει πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας, παρὰ δὲ τοῦ ὡσαύτως μακαρίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ ἐκτὸς ἐνός τηλεγραφήματος, οὐδὲν περὶ ἡμερολογίου γράμμα πρὸ τῆς 27 Δεκεμβρίου ἐλήφθη. Μετ' αὐτὴν δὲ μόνον ἐν γράμμα, τὸ ἀπὸ 6 Μαΐου, 1924 ἐλήφθη. Παρὰ τοῦ Φωτίου ἐκτὸς τηλεγραφημάτων ὑπῆρχε μόνον τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λεοντοπόλεως κομισθὲν καὶ ἀπὸ 26 Ἰουλίου 1923 χρονολογούμενον. Ἡ δὲ διαμαρτυρία τοῦ Ἀλεξανδρείας, ἣν ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως ἀναδημοσιεύει, φέρει ἡμερομηνίαν 20 Ἀπριλίου 1924. Ἐπομένως αἱ ἐν αὐτῇ ἐκφράσεις περὶ γραμμάτων καὶ τηλεγραφημάτων εἶναι ἀόριστοι. Κατὰ τὰ ἐπίσημα Πρακτικά τῆς Ἱεραρχίας τῆς 27 Δεκεμβρίου 1923 «ὁ Πρόεδρος μεθ' ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος καθόλου...προσέθετο δὲ ἐκ τῶν Πατριαρχῶν, ὁ Ἀλεξανδρείας, καίτοι δι' ἀντιπροσώπου ἐπαίσθη περὶ τῆς ἀναποφεύκτου ἀνάγκης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ συνταγματικοῦ τοῦ ἡμερολογίου, ἐπιμένει μετὰ τοῦ Ἀντιοχείας εἰς τὴν σύγκλησιν Οἰκουμένης, ὃ δὲ Ἱεροσολύμων ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ διαμαρτυρηθῆ μὲν διὰ τὸν ἡμερολογιακὸν συνταγματικὸν ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' ἔνεκα τοπικῶν λόγων δὲν θὰ ἐφαρμόσῃ αὐτὸν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τέλος οἱ αἱ Ἐκκλησιαί Ρουμανίας καὶ Σερβίας ἀπεφάσισαν μὲν τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου ἅμα καὶ τοῦ Πασχαλίου, ἐπιθυμῶντες ὅμως ἢ Σερβικῆ ὁπως πᾶσαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησιαὶ προβῶσιν εἰς αὐτὴν ταυτοχρόνως». (Ἡ διόρθωσις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, σ. 43). Ἐκ τῆς διεξαχθείσης ἐφεξῆς συζητήσεως ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι εἶχον ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνωτέρω δηλώσεις τοῦ Προέδρου περὶ τῶν γνωμῶν τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν. Ρητῶς οἱ Σεβ. Τρίκκης καὶ Ἀρτης κατὰ τὴν διεξαχθείσαν ἐν τῇ Ἱεραρχίᾳ συζητήσιν ἐμνημόνευσαν τῶν γνωμῶν τῶν Πατριαρχῶν, αἰτινες εἰς πάντας ἦσαν γνωσταί, ἐπομένως ἂν ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως ἐλάβανε τὸν κόπον ν' ἀναγνώσῃ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἤδη περιλήψιν τῶν Πρακτικῶν (Ἡ διόρθωσις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, σ. 44 ἀφ. Πρβλ. Ἐλεγχον, σ. 25-27) δὲν θὰ ἐπανελάμβανε κατηγορίαν ἀσύστατον. Θέλει δὲ νὰ λησμονῇ ὅτι ὁ Φώτιος, καίτοι μετὰ πεισμονῆς ἀποκρούσας τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου, ἐφήρμοσεν ὅμως αὐτὴν εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς Αἰγύπτου παρουσίας τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου, ἐπομένως δὲν ἐθεώρει τὸ ζήτημα κανονικὸν ἢ δογματικόν.

θ) Ἐξ αὐτῶν ὡσαύτως τῶν Πρακτικῶν ἠδύνατο νὰ πεισθῆ ὅτι τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ περὶ προθεσμίας ἐνός ἔτους πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ληφθείσης ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Ἱεραρχίας εἶναι τελείως ἀνυπόστατον. Ἡ Ἱεραρχία ἤλπισεν ὅτι παρούσης εἶται αὐτῆς ἐν Ἀθήναις ἠδύνατο νὰ ἐγκριθῆ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ἢ προταθεῖσα διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου. Τοῦτο, μετὰ γνώμης τοῦ τότε Μητροπολίτου Ναυπακτίας, ρητῶς σημειοῦται ἐν τῷ Πρακτικῷ, ὅθεν καὶ ὁ ὑπανισσόμενος ἐν τῇ Ἀναίρεσει Ἀρχιερεὺς ὡς παρὰσχῶν δῆθεν ἀντίθετον πληροφωρίαν ἐντόπως διαμαρτύρεται, ὡς διαμαρτύρεται καὶ ὁ ὀρθόδοξος Ἄγγλος κληρικὸς τῷ ὁποίῳ παρεξηγήθησαν οἱ λόγοι, περὶ τῶν Ρώσων.

ι) Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως τόσον καλῶς γινώσκει τὴν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος, ὥστε πρώτην φορὰν, λέγει, μανθάνει ὅτι ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶχεν ἀποφασίσαι τὴν διόρθωσιν καὶ τοῦ Πασχαλίου κανόνος, ἂν τοῦτο ἀπεφάσιζε τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον. Ἀνέγνω τὰ ἐν σελ. 22 τοῦ Ἐλέγχου χωρὶς ν' ἀναγνώσῃ τὰ ἐν σελ. 17-18 ἐνθα παρατίθεται ἡ ἀπόφασις τῆς 19 Ἀπριλίου 1925. Λέγει ἐπίσης ὅτι ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 27 Δεκεμβρίου 1923 οὐδεμίαν μνείαν ἐγένετο τοιαύτης ἀποφά-

σεως, ἐνῶ ἂν ἀνεγίνωται τὸ Πρακτικόν (Ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου κτλ. σελ. 46-47) θὰ ἐβλεπεν ὅτι ὄχι μόνον κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 19 Ἀπριλίου, ἀλλὰ καὶ τῆς 27 Δεκεμβρίου πολλοὶ τῶν Ἀρχιερέων ἐφρόνον καὶ φρονοῦσιν εἶ καὶ νῦν οἱ ἦτο ἀνάγκη νὰ διορθωθῆ καὶ τὸ Πασχάλιον πρὸς ἀκριβέστεραν τήρησιν τῆς διατάξεως τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου. Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως ἀγνοεῖ τελείως τὴν συνεδρίαν τῆς 19 Ἀπριλίου 1923. Διατελεῖ δὲ εἰς τοιαύτην τρομερὰν σύγχυσιν τῶν γεγονότων, ὥστε τῆς ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 27 Δεκεμβρίου 1923 ληφθείσης ἀποφάσεως προτάσσει πληροφωρίαν περὶ ἐπιστολῆς δῆθεν τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου Φωτίου πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον περὶ δικαιώματος ἐκάστης ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας νὰ μεταβάλλῃ ζητήματα δευτερευούσης σημασίας ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Πασχαλίου, καὶ διηγείται μυθώδη καὶ ἀνυπόστατον συζήτησιν καὶ ψηφοφορίαν (Ἀναίρεσις σελ. 66-67) χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ μακαρίτης Φώτιος ἐξελέγη Πατριάρχης τῷ 1929 καὶ ὅτι τῶν μετὰ ταῦτα συνελεύσεων τῆς Ἱεραρχίας μετέσχε καὶ ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως!!! Ἄλλ' ἔχει, φαίνεται, τὸ κακὸν ἴδιωμα νὰ πιστεύῃ εὐκόλως τὰς διαδόσεις τῶν τριῶν, ὡς ἐπίστευσε καὶ διεκήρυξεν ὅτι ὁ τερατοουργὸς καὶ τερατολόγος «παπὰ Ματθαῖος» εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ, ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος, τελείως ἀγράμματος, ἐξετέλεσεν ἀπλῶς ἐν αὐτῇ καθήκοντα παιδονόμου!

ια) Πόσον δὲ ἀταλαιπώρος καὶ ἀνευ ἐπισταμένης ἐρεῦνης χριζίεται τὸ τοῦ ἡμερολογίου ζήτημα ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως, μαρτυρεῖ καὶ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ ὅτι τὸ Πανορθόδοξον Συνέδριον τῆς ΚΠόλεως ἀνέβαλε τὴν περὶ Πασχαλίου ἀπόφασιν ἐν τῷ μέλλοντι. Τοῦτο σημαίνει ὅτι οὐκ εἶχε τὰ Πρακτικά τοῦ Συνεδρίου ἀνέγνω, εἰ καὶ προχείρως ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν ἐν τῷ τεύχει: Ἡ διόρθωσις τοῦ ἡμερολογίου κτλ. σελ. 27-30. Ἄγνωσθ δέ, ὡς φαίνεται, ὅτι ἀρχικῶς τὸ ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου παρὰ τῷ Οἰκουμηνικῷ Πατριαρχεῖ ἔκίνησαν τὰ ὀρθόδοξα Κράτη τῆς Ρουμανίας καὶ Σερβίας καὶ ὅτι ἴδιος ἡ Σερβία ἐπέσπευθε, θεωρεῖ ὑποκτον καὶ σκανδαλώδες τὸ ὅτι οἱ ἐν Ἀθήναις Προσβαυταὶ τῶν δύο τούτων Δυνάμεων ἐπισκεπτόμενοι τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διηρώτων περὶ τῆς πορείας τοῦ ζητήματος. Ὁ συντάκτης τῆς Ἀναίρεσεως, γράφων περὶ ἡμερολογίου, προδίδεται, δυστυχῶς, ὅτι ἀγνοεῖ τὰ πρᾶγματα καὶ τ' ἀναμφισβήτητα γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ ζητήματος, ἀγωνίζεται δὲ νὰ πλάσῃ ἴδιαν φαντασιώδη ἱστορίαν καὶ ἴδιαν θεωρίαν περὶ αὐτοῦ. Μάταιος ἀγών.

**Ανδρέου Ι. Φυτράκη*. Τὸ Ἰδανικὸν τῆς εἰρήνης: εἰς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ποιμένος» Μυτιλήνης. Ἐν Μυτιλήνῃ 1937.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ	
Ἐσωτερικὸν	
Διὰ τοὺς ἱερούς ναοὺς καὶ τὰς ἱερὰς μονὰς Λοχ. 100	
Διὰ τοὺς λαϊκοὺς »	60
Διὰ τοὺς κληρικοὺς καὶ ἱεροσπουδαστὰς . . . »	30
	σελλίν. 10
Ἐσωτερικὸν	δολλᾶρ. 3

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ
 † Ὁ Ἐδέσσης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
 † Ὁ Ἐάνθης ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἰ. Παύθουρος, Π. Σ. Μανωλέσσης

Τύπος «Φοῖνικος» δὸς Λεωντάου 4, Τηλ. 54-229